

GREPIABBR

ALFABETİK YUNAN EPİGRAFİSİ ÜZERİNE
KAYNAK YAYINLAR VE REFERANS ESERLERİ KISALTMA LİSTESİ
İLK TASARI

ÖNSÖZ

1° 2017 sonundan 2020 ilkbaharına kadar faaliyet gösteren bir kurul* tarafından hazırlanan bu liste şu dört ilkeyi gözeterek bir uzlaşmaya varmayı amaçlamaktadır:

- Var olan kullanım şekillerini mümkün olduğunca korumak.
- Olabilecek en tutarlı sistemi ortaya çıkarmak.
- Baş harflerin birbirine eklenmesiyle oluşturulan sembol kısaltmalar (*sigle*) yerine kelime kısaltmalarını (*abréviation*) tercih etmek. Örneğin *IGF* kısaltması uzman olmayanlar için anlaşılması güç bir sembol kısaltması olduğundan yerine *IG France* kısaltmasının kullanılmasını teklif ediyoruz. Papirüsler için kullanılan "P. xxx" modelinden esinlenerek, mümkün olduğunca ve yerleşmiş kullanışlara açıkça karşı olmayan her durumda şu kısaltma biçimini kabul ettik: "I. xxx".
- Papirologların kontrol listeleri gibi epigrafist olmayanlar, yani bütün Antik Çağ uzmanları hatta Latin ve Roman dilleri araştırmacıları, dilbilimciler, papirologlar, hukukçular, arkeologlar vs. için anlaşılabilir olmak.

Bununla beraber, farklı gelenek ve usûllere dayanan ve neredeyse 200 sene sürmüş bir bilimsel yayıncılık faaliyeti sonrasında bu dört ilkenin kendi aralarında çatışabildikleri görülmektedir. Bu yüzden, *bazı kurallar önererek ve mümkün olan en geniş uzlaşmayı sağlamaya çalışarak bir görüş birliğine varmaya* gayret ettik.

Bu yeni kısaltma sistemi önerisini hazırlayan kurul, eski usûller ile gelecekte uygulanacak kurallar arasında uzlaşmaya varma sürecinde, epigrafik kaynak tarama yayınları editörlerinin bugüne kadar kullandıkları kimi kısaltmaları değiştirmeye mecbur kaldı. Editörlerin, bu değişiklik önerilerinin kendi coğrafi ya da tematik uzmanlık alanlarında uygulanmasını kabul etmelerini umuyoruz. Burada, kendilerini ilgilendiren değişiklikleri bütüncül bir çerçevede değerlendirilmelerini, yani kendi uzmanlık alanları dışındaki diğer alanlar için de getirilen değişiklik önerileri ile birlikte ele alıp bir bütün olarak düşünerek kabul etmelerini temenni ediyoruz. Herkes takdir eder ki 500'den fazla kısaltma içeren bir liste içinde herkesin kendisini tam olarak tatmin etmeyen birkaç kısaltma önerisi bulunması kaçınılmazdır.

2° Topoğrafik külliyatlar (*corpora*), tematik-coğrafi derlemeler, müze katalogları:

Topoğrafik külliyatlar için önerilen kısaltma kuralı şudur: *I. yer* (+ (varsa) *yazar*)

Aynı şehre dâir derleme dizileri ve eklerini birbirlerinden ayırabilmek için papirologların uygulamalarından esinlenerek yazar ismini şehir ismine eklemeyi öneriyoruz: *I. Cos Paton*. Bunu yaparken gayemiz bir kısaltma içinde *mümkün olduğunca* tarih kullanmamak oldu. Kısaltma içinde tarih kullanımı, sonrasında zikredilen epigrafik metnin numarasıyla karıştırılma riskini de beraberinde getirmektedir.

Bu uygulamanın amacı, örneğin bir kelimeye rastlanan yerleri içeren bir listede kaynakların ve coğrafi kökenin tereddütsüz bir biçimde hemen görülebilmesi.

Örneğin:

ἀπροφασίστως: Thuc. I 49, VI 72; Plb. I 55, 4; Plut. Mor. 64d; Dion Cassius XXXVIII 39, 5; *IG* II² 558, 12; *F. Delphes* III 4, 362, 16; *I. Thrake Aeg.* 8, 6; *I. Délos* 1519, 7; *I. Magnesia* 38, 21; *I. Sestos* 1, 19; *I. Rhamnous* 49, 20; *I. Cret.* IV 186, 14; *P. Ryl.* 66, 8; *P. Oxy.* 3071, 6; *P. Apoll.* 72, 3.

Bunu yaparken yer isminin kısaltmada anlaşılabilir hâle gelmesini önlemek istiyoruz. Örneğin *ID* yerine *I. Délos* kullanılmasını teklif ediyoruz. Burada, yer isminin sözkonusu yayının özgün dilindeki hâlini kabul ediyoruz. Örneğin, *I. Callatis* ve *I. Kibyra*; *I. Cos Paton* et *I. Kos Bosnakis* yazıyoruz. Bununla beraber, Fransız klavyesi kullanmayan meslektaşlarımızın işini fazlasıyla zorlaştırmamak için Fransızca'da zaten zorunlu olmayan aksanlı büyük harf kullanımından vazgeçiyoruz. Örnek vermek

* Sözkonusu kurulun, alanın temel yayın dizilerini kapsayıcı ve etkin bir şekilde temsil etme kabiliyetine sahip olmaları ölçütü gözetilerek seçilen üyeleri şunlardır: A. Chaniotis, Th. Corsten, D. Feissel, P.-L. Gatier, Kl. Hallof, M. Hatzopoulos, S. Orlandi, R. Parker, D. Rousset ve Chr. Schuler. – Fransızca'dan Ö. TÜRESAY'ın çevirdiği bu metin, F. Onur tarafından gözden geçirilmiştir.

gerekirse, *I.Épidamne* yerine *I. Epidamne* yazmayı teklif ediyoruz. Latin alfabesi dışındaki alfabelerde yayımlanmış kitapların başlıklarındaki yer isimlerini ya çevrimyazıya aktardık ya da yer isminin Latin alfabesindeki hâlini - ismin yalın hâlini (*nominatif*) temel alarak - kullandık: Örneğin, *I.Chersonesos*, *I.Oropos*, *I.Rhamnous*.

Bir kitabın başlığında iki şehrin ismi yer aldığı anda, aralarına bir mesafe koyarak iki ismi beraber kullandık. Yani *I.Hadrianoi-Hadrianeia* ya da *I.Hadrianoi/Hadrianeia* yerine *I.Hadrianoi Hadrianeia* yazılmasını teklif ediyoruz.

Coğrafi yer isminin *I.* önekini izlemesini tercih ettik. Örneğin, *I.prose Egypte* yerine *I.Egypte prose* yazacağız. Hangi dilde olursa olsun, eğer bir isim tamlaması sözkonusu değilse, kısaltma bir büyük harfle başlayacak. Örnek vermek gerekirse, *I.Syringes* yazacağız ama isim tamlaması sözkonusu olduğunda bu sefer *I.Portes du désert* yazacağız. Aynı kural ismi önceleyen sıfatlar için de geçerli: *I.Dor. Inseln*.

Herkesçe kullanılagelen *I.Chr.* ve *I.Jud.* örnekleri dışında, Latince olmayan bir başlığın Latince'ye aktarılmasından kaçınıldı.

Yunanca yazıtlar kadar ya da daha fazla sayıda Latince yazıt bulunan bölge ve şehirlerde, bu listenin ileride Latin epigrafisini de içerecek bir biçimde genişletilme ihtimali de göz önüne alınarak, sadece ya da büyük oranda Yunanca yazıtlara özgü olan bir korpusun kısaltmalarının *IG* ile başlamasına karar verildi. Buna göre *IG España Portugal*, *IG France*, *IG Napoli* yazmayı teklif ediyoruz.

Müze derlemeleri için *I. Mus. Burdur*, *I. Mus. Konya* şeklinde kısaltmayı öneriyoruz. Bu konuda tek istisna şudur: *I. British Mus*.

3° Hem özgün bir tarih araştırması hem de bir yazıt derlemesini içeren yayınlar; başka tür yayınlar Hem bir tarih araştırması hem de bir coğrafi korpus içeren eserlerin basit kısaltma yöntemine uygun bir şekilde "I. ..." biçiminde kısaltılması yerinde olmayacağından, *I. Gonnoi* şeklinde değil de *Helly, Gonnoi* şeklinde kısaltmayı teklif ediyoruz.

Örnek vermek gerekirse, hemen herkesin başvurduğu *I.Claros mémoires* korpusunu, bir korpus da içeren bir tarih çalışmasından, mesela *Nachtergaele, Galates*, farklı bir biçimde kısaltıyoruz. Aynı şekilde, hem bir gramer hem de bir metin derlemesi olan *Dubois, Dialecte arcadien*'i bu yüzden yazarın ismini de kullanarak kısaltma yoluna giderken, sadece bir metin derlemesi olan *I.dial. Sicile*'i bu şekilde, yani yazar ismi olmadan kısaltıyoruz.

Aynı ilkeyi Toplu Makaleler (*Kleine Schriften*) (mesela: *Holleaux, Études*) ya da klasikleşmiş çalışmalar (mesela: *Robert, Noms indigènes*) için de kabul ediyoruz.

Kısaltma iki yazarlı bir esere dâirse, yazarların ismini « / » ile değil, önünde ve arkasında birer mesafe bırakılan bir tire (= Unicode 2011) ile ayırıyoruz. Yani *Heberdey - Kalinka* yazıyoruz. Burada dikkat edilmesi gereken noktanın altını çizmek gerekirse, iki yazar olduğunda isimlerinin arasında mesafe bırakarak tire koyup *Heberdey - Kalinka*, tire ile birleşik iki ismi olan tek bir yazar olduğunda *Carrez-Maratray* şeklinde kısaltıyoruz.

4° Son birkaç tespit

Bu listenin her dile özgü kullanışlara müdahale etmek gibi bir amacı yok. Dolayısıyla herkes ait olduğu yayımcılık ve ulusal geleneklere uygun bir biçimde *I.Stratonikeia* ya da *I. Stratonikeia* ya da *I.Stratonikeia* ya da *I. Stratonikeia* yazmaya devam edecektir. Kurulun bu noktadaki tek müdahalesi noktasız olarak *IStratonikeia* şeklinde yazılmasına karşı çıkmak olacaktır.

Bu listenin amaçları arasında dergi isimlerinin kısaltılmasına karışmak da bulunmuyor. Dolayısıyla herkes istediği sistemi seçebilir, isteyen *DAI*'ninkini, isteyen *L'Année philologique*'inkini ya da *AJA*'ninkini kullanabilir.

Bu liste tüm kaynakları kapsama iddiasını da taşıyor. Dolayısıyla Yunan epigrafisinin alfabetik bir kaynakçası değil. Özellikle, kimi şehirlere dair küçük korpusları (*corpuscula*) oluşturan bazı dergilerdeki makalelere her zamanki gibi sözkonusu süreli yayınların künyeleri verilerek gönderme yapılmalıdır.

Basım yeri konusunda tek bir şehir ismini, kitabın künyesinde ilk olarak verilen şehrinkini, kitapta kullanılan dildeki hâliyle vermeyi tercih ettik.

Bu listenin geleceği: Bu listeyi, yeni yayımlanan derleme ve referans eserlerini de burada teklif edilen ilkeler ışığında kısaltarak yapılacak eklemelerle düzenli aralıklarla genişletmeyi düşünüyoruz. Müstakbel derleme ve eserlerin yazarları da isterlerse, papirologların yaptığı gibi, bu kısaltma listesini eserlerinde zikredebilir ve gerekirse bu listeyi hazırlayan kurulun hâlihazırdaki ya da gelecekteki üyelerine de herhangi bir kısaltma konusunda danışabilirler.